

Η ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ

(Μυθιστολή γραφή)

«Η καταχνιά σηκώνεται» φωτίζεται ἡ ἄβυσσος· θεῖο φῶς κατεβαίνει ἀπὸ τὰ οὐράνια, φῶς ἄγιο καὶ μεγαλοδύναμο καὶ μὲ περιγύει ἀπὸ τὰ νύχια ὡς τὴν κορφή. Νὰ πῶς κλωθοσέρεται ἔς τὰ μαῦρα τὰ μαλλιά μου· νὰ πῶς εἶναι σὰν τῆς Παράδεισος ριπὴ ἔς τὰ δασωμένα στήθη μου, πῶς ἀγάλλῃ· γαλί· σὰν τὸ λαγαρό νερὸ ποῦ ποτίζει τὰ χορταράκια περιποτίζει τὴν ἄχαρη καρδιά μου καὶ γλυκοχαράζει ἀγνὸ καὶ ἄσβυστο κ' αἰώνιο ἔς τὸ ἀγέλαστο πρόσωπό μου. Εἶμαι ἄνθρωπος· ναί, τώρα ἔγινε κ' ἐγὼ ἄνθρωπος!...

«Τ' ἤμουν ἐδῶ καὶ δεκά ἡμέρες, ἐδῶ καὶ εἴκοσι ἡμέρες· Τί ἔκανα ἐδῶ κ' ἕνα μῆνα, ἐδῶ κ' ἕνα χρόνο, ἐδῶ καὶ πέντε χρόνια· Κἄν τίποτε. οὔτε ἤμουν οὔτ' ἔκανα τίποτε... Ὁχι, τώρα θυμοῦμαι· ναί, ἤμουν κἄτι· ἔκανα κ' ἐγὼ κἄτι. Ὅτι· Νά, ἤμουν ἕνα τσουβάλι· ἕνα τσουβάλι ἀπὸ κόκκιλα καὶ ἀπὸ κρέας, ἀπὸ ἄρμους καὶ νεῦρα, ἀπὸ μαλλιά καὶ ἀπὸ νύχια. Εὐγύριζα ἐδῶ κ' ἐκεῖ· ἐσυντύχαινα μὲ τοὺς δικούς μου, ἀγοράζω ψέματ' ἀπὸ τῆς ἀλήθειας, ἐπουλοῦσα ἀλήθειες μὲ τὰ ψέματ'. Τίποτε ἄλλο! Τίποτε. Καὶ ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ· Ποῖα καρδιά καὶ ποῖα ψυχὴ! Μήπως θὰ εἶπῃς καρδιά ἐκεῖνο τὸ λεβέτι τῆς μηχανῆς ποῦ κρατεῖ τὸν ἀτμὸ καὶ δίνει δρόμο ἔς τὸ πλεούμενο; Μήπως θὰ εἶπῃς ψυχὴ τὸ κοπροσκύλλικο ποῦ κυλιέται ἡμερανύχτα ἔς τὰ χόρτα καὶ βυζαίνει τὸ νερὸ τῆς γῆς χωρὶς ποτε νὰ πέρνη κ' ἀπὸ τὴν ἀντρείᾳ τῆς. Καρδιά ποῦ δὲν ἀναχαλιζέται μὲ τὸ γλυκόλογο· ποῦ δὲν ἀνταρῖχεται, δὲν λιγοθυμᾷ, οὔτε μεγαλώνει ἐμπρὸς ἔς τὴν ἀνίστορητη ὄψι τοῦ καλοῦ· ψυχὴ ποῦ δὲν ἀρμενίζει ἀκράτητη ἔς τὰ φωτοστάλακτα κύματα τ' οὐρανοῦ, ποῦ δὲν φρομυχνᾷ ἀχόρταχη ἔς τῆς ἀνθισμένης γλωσσῆς καὶ δὲν πετιέται μ' ἄσβυστη φλόγα ἔς τὰ κρουσπαγωμένα ἀεροβούνια τί καρδιά καὶ τί ψυχὴ εἶνε;...

«Πῶς ἔζησα ὡς τὰ σήμερα οὔτ' ἐγὼ ἤξερω. Ποῖα ἦταν ἡ ἀρχὴ καὶ ποῖος ὁ δρόμος μου δὲν ἐνόησα. Ποῦ ἐσταμάτησα νὰ χαρῶ κ' ἐγὼ ἢ ποῦ ἐγονάτισα νὰ κλάψω δὲν θυμοῦμαι. Ὅτι τὸ θολὸ

ποτάμι ποῦ νεκροκυμᾶται ἔς τῆς γυνῆς τοῦ ὄχθους καὶ ζεστνέται ἀπὸ τὸ λιοπύρι καὶ βρωμίζεται ἀπὸ τὰ γώματα καὶ τὰ βύσλα τοῦ κάμπου καὶ πηγαίνει σιγαλὸ, ἀδιόκοπα πηγαίνει νὰ γυθῇ ἔς τὴ θάλασσα χωρὶς νὰ ῥωτάῃ τὸ γιατί, παρόμοια κ' ἐγὼ. Καὶ ὅχι παρόμοια· ψέματ' εἶπα, ψέματ'! Τὸ ποτάμι σιγὰ στέκεται ἔς τὸ δρόμο του κ' οὔθ' εὖρη ἀγκυλιάζει τὴ ρίζα τῆς ρετληῆς καὶ ροθερίζει τὸ πλατάνι καὶ τραγουδεῖ τῆς πεκορδαίνης καὶ ρίλει τ' ἄνθη τῆς ἀγέραιας καὶ τὰ συνεπέρνει νὰ ταρῇ μαζί τους ἔς τῆς θάλασσης τὴν ξαπλωσά. Ψέματ' εἶπα, δὲν ἤμουν σὰν τὸ ποτάμι...

«Καὶ μήπως ἤμουν σὰν τὸ βουνὸ τὸ ψηλὸ, τὸ μέγα ποῦ στέκεται ἀπάτητο σ' ἀνθρωπινὸ ποδᾶρι καὶ πλαχώνει μὲ τὸν ἴσκιό του κάμπους καὶ θάλασσες κ' ἔχει σύντροφο μόνον τὸν ἀπτό κ' ἔχει φοβερὴ ἀρματωσά του τὸν ἄγριο δρόλαπα καὶ λαμπρὴ φορεσά του τὰ χιόνια· Ἡ μήπως ἤμουν σὰν τὸ δάσος τὸ πυκνοντυμένο ἀπὸ ἀρῆες καὶ πεῦκα, ἀπὸ ὀξὺς κ' ἐλάτια, ποῦ μουγκρίζουν ἔς τῆς μονιῆς τοῦ τὰ θεριά καὶ γλυκοχάλουν τὰ πουλιά ἔς τοὺς κλώνους του, ποῦ δὲν χωρεῖ νὰ περάσῃ τὸ πλατῶνι καὶ τρομάζει νὰ λημεριάσῃ ὁ ληστής· Καὶ μήπως ἤμουν κἄνε σὰν τὴν πλατεῖα θάλασσα ποῦ τρέφει ἔς τοὺς βαθεῖς κόλπους τῆς τὰ κήτη τοῦ Ἰωνᾶ καὶ τῆς μαρίδες τῆς Καραθῶνας, ποῦ ἀρογυλᾷ τὰ δεινρόκορμα κοράλια καὶ τῆς μυριόχρωμες ψηριδες καὶ σὰν ἀγρίεψη δέρνεται καὶ μουγκρίζει καὶ ἀρροστολιέται καὶ σκοτεινιάζει καὶ μάχεται μὲ τὴ γῆ καὶ μὲ τὰ πλεούμενα καὶ σὰν καλοσυνέψη κατακίθεται καὶ γλυκομουρμουρίζει καὶ ἀναγεῖλ' ὅτι νεράϊδα εὐτυχισμένη ἔς τὰ χρυὰ παλάτια τῆς· Ἡ μὴν ἤμουν σὰν τ' ἀστέρι τὸ λαμπρὸ ποῦ σέρεται φανὸς ἔς τὸ γαλανὸ αἰθέρα ἀπ' ἀνατολὴν σὲ δύσι κ' ἀπὸ δύσι σ' ἀνατολὴν μαζί μὲ τὸ ἄγνωστο ἔχει τοῦ καὶ σημαδεύει τὸ δρόμο τοῦ ναυτῆ καὶ τὴν πόρτα τῆς ἐρωταριᾶς καὶ φωτολαλεῖ ἔς τὴν ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ· Ὁχι· οὔτ' ἐστὶ οὔτ' ἄλλως. Τ' ἤμουν λοιπόν· Ξέρω κ' ἐγὼ ἤμουν

ἀπ' ὅλα καὶ ἀπὸ τίποτε. Ἐρημιὰ γύρω, ἐρημιὰ καὶ μέσα μου! Σάπια μυαλά 'ς τὸ κεφάλι· ψῶφια καρδιά 'ς τὰ στήθη· ἄρρωστη ψυχὴ 'ς τὸ ὅλο μου! Ἄν μ' ἔθαφτες ζωντανὸ 'ς τὴ γῆ δὲν θάκρενα· ἂν μ' ἔρριχνες 'ς τοῦ κόσμου τὴν ὁργὴ ἄχνα δὲν θάβγαζα· ἂν μ' ἐπετούσες 'ς τῆς θάλασσας τὰ βάθη θὰ πῆγαινα πρόθυμα σὰν τὸ σκαντάγι τοῦ ναυτικοῦ... Ὅλα σάπια!...

«Μὰ τώρα νά· τὸ ἀθάνατο φῶς γλυκοχαράζει· ἀγνάντια μου... Φύγε, συχαμένη ζωή, λειπριασμένη ζωή, φύγε! νὰ μὴ σὲ ἰδῶ ποτέ μου, νὰ μὴ σ' ἀκούσω, νὰ μὴ σὲ θυμηθῶ! Νὰ κ' ἐμένα τ' ἀστέρι μου ἀνατέλλει... Χρυσὰ σύγνεφα καὶ χιλιόπλουτα πουλιά· βρόντοι ἀρμάτων καὶ ἀλόγων γλυμιντρίσματα καὶ προσταγμάτων σάλαγος· ὁσμὴ λιθνιοῦ καὶ ὁσμὴ μπαρούτης· σπαθίων λαμποκοπήματα καὶ τσαπραζίων γλυκόφωνοι καὶ σάλπιγγες Γεδεῶν καὶ κύμβαλα Ἰερθᾶς· χρυσοπράσινοι ἔμεροι καὶ ἔρωτες περιπόρφυροι καὶ φλογεροὶ πόθοι καὶ ὄνειροι σγουρόμαλλοι· πολεμικὰ τραγούδια καὶ σκοτωμένων βόγγοι καὶ δούλων δαρμοὶ καὶ νικῶντων λαμπρὸι παιᾶνες ἔρχονται μπροστὰ μπροστὰ καὶ λαμπροστολίζουν τὸν ἀέρα καὶ μωσχουρίζουν τὸν αἰθέρα καὶ ἀναστένουν τὰ νευρά μου καὶ φτερώνουν τὰ πόδια μου καὶ ζωντανεύουν τὰ βλέμματά μου... Ἀνεβαίνει ἀνεβαίνει μὲ παρήρηγορη γαλήνη τὸ φῶς μου καὶ μὲ περιχύνει ὅλον. Ψηλώνει, ψηλώνει ὁλοένα ψηλώνει καὶ πλαταίνει. Τ' ἄστρα πισοδρομοῦν καὶ οἱ αἰθέρες ἀραιώνουν καὶ γονατίζουν οἱ κόσμοι. Καὶ μέσ' 'ς τὸ ῥοδοστάλακτο σύγνεφο νά την ἡ Ἀγάπη μου ποὺ προβάλλει ὑπέρβη καὶ ἀρμονικὴ. Ἐλάτε λαοὶ καὶ συναχθῆτε νεκροὶ αἰῶνες· ἡ ῥήγισσα καὶ βασιλίσσα σας ἔρχεται!...

«Φέρε, Σιών, τὴν κιθάρα τοῦ Δαυὶδ καὶ τὴ μίτρα τοῦ Σολομῶνα καὶ τὴ μεγαλόστομη λαλιά τῶν προφητῶν σου. Ἐλλάς φέρε τὴ λύρα τοῦ Ὁρφέα καὶ τοῦ Φειδία τὴ σμίλη καὶ τοῦ Αἰσχύλου τὸ πολεμικὸ κοντύλι καὶ τοῦ Ἀριστοφάνη τὴν κλασικὴ σάτυρα καὶ τὸ γιογκάρι τοῦ ἀρματωλοῦ. Καὶ σὺ Ἰνδία, γῆ τῆς ἀληθινῆς θρησκείας, φέρε τοῦ Βούδδα τὴ Μαχαβαράτα· καὶ σὺ, ἀτέλειωτό μας ὄνειρο, Πόλι μυριοδοξασμένη, τὴν τέχνη τοῦ Ἀνθεμίου καὶ τοῦ Ἰσιδώρου, τοῦ Ἡρακλείου τὴν ἀκράτητη ὁρμὴ καὶ τοὺς ἀμέτρητους θριάμβους τοῦ μεγαλοκείρου Βουλγαροκτόνου· καὶ Περσία σὺ, τοῦ Σακδῆ σου φέρε τοὺς γλυκοὺς καὶ μούους καὶ σὺ, Βηθλεέμ, τὴν χρυσὴ καρδιά τοῦ τέκνου σου καὶ ἱερὰ πόλιν τῆς Μένκας, τὴν ἀνίκητη πάλλα τοῦ Μωάμεθ... Ὅλα τὰ θέλει ἡ Ἀγάπη μου, γιατί ὅλα τῆς πρέπουν. Καὶ ἡ γλαυκὴ ἡ βασιλικὴ καὶ τὰ αἵματοβαμμένα ἄρματα· τὰ φλογερὰ κοντύλια καὶ τὰ πλατεῖα γέλια· ἡ φιλόνηρωπη θρησκεία καὶ οἱ σκοτωμοὶ καὶ τὰ δάκρυα ὅλα τῆς πρέ-

πουν, γιατί ἀπ' ὅλα πέρνει καὶ συγκινεῖ καὶ γλυκοκοιμίζει εἴτ' ἐνθουσιάζει τοὺς κόσμους. Δὲν χωρίζει τόπους, οὔτε καιροὺς, οὔτε ἀνθρώπους· δὲν προτιμᾷ φυλάς, οὔτε ἔθνη, οὔτε βασιλεία. Τόπος ἓνας ἡ γῆ ὁλόκληρη, ἓνας ἀνθρώπος ὅλη ἡ πλάσι· καὶ ὅλοι οἱ καιροὶ καλοὶ εἴτε κακοί, πλούσιοι καὶ ἄχαρμοι ἓνα εἶνε γιὰ τὰ θεῖα μάτια τῆς καὶ βράζουν μὲ τὴν ἴδια δύναμι 'ς τὴν πλατεῖα καρδιά τῆς καὶ μὲ τὴν ἴδια δικαιοσύνη χωνεύουν 'ς τὸ χωνευτήρι τῆς μεγάλης ψυχῆς τῆς. Μὴ δειλιάζετε μόν' συναχθῆτε! Καιροὶ καὶ πατριαί, συναχθῆτε ἀπὸ περάτων ἕως περάτων 'ς τὸ μεγάλο προσκύνημα. Ἐρχου καὶ σὺ, Ἀμερικὴ, ῥωμαλέα καὶ πολύχυμη παρθένα, μὲ τ' ἀνήλιαστα δάση καὶ τ' ἀδάμκστα παιδιὰ σου καὶ φέρε τὰ φαρμακερὰ τόξα καὶ τὰ πλᾶ στολίδια τους· καὶ σὺ, ἀπέραντε Ὠκεανέ, κύλα τ' ἀδαπάνητα πλούτη σου καὶ σὺ, μεγάλε ποταμέ, τὰ διαμαντικὰ σου, καὶ Ἀραβία, τὰ μεθυστικά ἀρώματα, καὶ Φοινίκη τὴ λαμπρὴ πορφύρα σου. Ἐλάτε, ὅλοι ἐλάτε καὶ ἀπιθώστε χάρμη, ἐμπρὸς 'ς τὰ τορνευτὰ πόδια τῆς τὰ καλὰ σας ὅλα, νὰ στολισθῇ ἡ νύμφη σας!

«Νύμφη σας καὶ βασιλίσσα καὶ ῥήγισσά μου. Ποιὸς δὲ σὲ εἶδε καὶ ποιὸς δὲ σ' ἐζήλεψε, Ἀγάπη μου! Ἀπὸ τὴν ἕκτην ἡμέρα τῆς Δημιουργίας ὁ ἄνθρωπος εὐθὺς καὶ μέσ' 'ς τὴν παιδιὰτικὴ κατὰστασί του πρίν, κ' ἔπειτα μεσ' 'ς τοὺς ἄγριους καιροὺς καὶ τώρα ἀκόμη μεσ' 'ς τὴν πλουτοδίψα του πάντα σὲ ἄκουσε καὶ σὲ καλογώρισε κ' ἐλαχτάρισε πάντα γιὰ σένα. Γιατ' ἦσαι, ἀνιστόρητη Παρθένα, τὸ μάνα τῆς ζωῆς, μακρὴν ἡ ἐνθύμια κόσμου ἄλλου, ἄλλου καιροῦ αἰώνιου καὶ ἀθανάτου καὶ ὄχι τῆς στενῆς γήινης ζωῆς μας. Τ' ἦταν ἡ Κλεοπάτρα καὶ τί ἡ Πενταγυνώτισσα; Τ' ἦταν ἡ Ἡρα καὶ τί ἡ Ἀφροδίτη, μεγαλόχαρη Κυρά μου, ἀφοῦ ἡ πρώτη χωρίς τὴν Κάναθο θὰ τὴν ἐθαύρινε τὸ Ζεὺς καὶ ἡ δεύτερη χωρίς τὸν κιστό τῆς βέβαια θὰ καταντούσε σὰν τὴ σημερινὴ Γλυκερία τ' Ἀναπλιοῦ. Μὰ ἐσὺ χωρίς τὴν Κάναθο καὶ χωρίς κιστό πάντα ἔμεινες δροσερὴ καὶ πανώρηα ὅπως ἡ αὐγὴ, πάντα ἄρετες, καὶ θεοὶ καὶ ἡμίθεοι καὶ χοντροὶ λαὸς σ' ἐγνώρισαν καὶ σ' ἐδόξασαν καὶ σ' ἐλαχτάρισαν, σὰν τὸ ἀγνὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τὰ παρήγορα σπλάχνα τῆς γῆς...

«Ἀνεβαίνει, ἀνεβαίνει τὸ ἀληθινὸ φῶς τοῦ κόσμου καὶ ὁ μέγας ἥλιος, θαμπόνεται ἐμπρὸς 'ς τὰ γυνά τῆς κάλλη. Ἐλαφροπατεῖ 'ς τοὺς λυγεροὺς ἀέρες καὶ τὸ πᾶναγνὸ σῶμα τῆς χρυσῶναι τοὺς ζαφειρένιους οὐρανοὺς καὶ τὸ ἀθασίλευτο φῶς τῶν ματιῶν τῆς ἀνασταίνει τῶν ἀποκαρῶμένο κόσμῳ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων. Μὴ κ' ἐδῶ ἀκόμη καὶ 'ς αὐτὴν τὴ γῆ, σὲ τοῦτον τὸν κόσμῳ πῶγε; κλειστὰ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ἀπὸ τὴ βαρεῖα σκληρὰ αἰώνων ὁ-

λων, κ' ἐδῶ, Ἀγάπη μου, θέλεις νὰ φανῆς γυμνή, κατάγυμνη. Μὴ γιατί ἡ ψυχὴ του εἶνε βάρβαρη ἀκόμῃ; μὴ γιατί ἡ καρδιά του εἶνε βωδὴ κι' ἀναίσθητη περισσότερο ἀπὸ τὸ κρῦο μάρμαρο; μὴ γιατί τ' αὐτιά του, εἶνε βουλωμένα μετὰ τὸ μόλυθο. Πονηρὰ θὰ γελάσῃ σὰν σὲ ἰδῇ θεόγυμνη καὶ μετὰ τ' ἄδικα βλέμματά του θὰ ντροπιάσῃ τὴν ἀγνότητά σου. Νὰ σοῦ ρίξω ἓνα λαμπροσύγνερο μπροστά; νὰ σὲ στολίσω μετὰ τὸ ἀνθισμένο πουνάμισο τῆς βασιλοπούλας; νὰ σ' ἀρμαθιάσω περίγυρα λαμπρὰ ἄστρα νὰ θαμπώσουν λίγο μετὰ τὴν φεγγαβολή τους τὴν ἐμορφιά σου; "Ὁχι, δὲν θέλεις; Καλὰ κάνει καὶ δὲν θέλει ἡ Ἀγάπη μου! "Ἐτσι θεόγυμνη θὰ φανῇ καὶ ἐς αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον ὅπως ἐφάνηκε κι' ἄλλου, παντοῦ καὶ πάντοτε θεόγυμνη. Τὰ στολίδια καὶ οἱ φορεσὲς ἐς τὴν ψευτιά χρειάζονται· μόνο ἐς τὴν ψευτιά. Ἡ ἀλήθεια θεόγυμνη φανερώνεται καὶ μετὰ τ' ἀνίκητά της ἀλλή νικᾷ τοὺς κόσμους καὶ κλωτσοπατεῖ τὰς προλήψεις των. "Ἐτσι σὲ θέλω, Κυρά μου, κ' ἔτσι σὲ γνωρίζω. . .

«Νά, τὰ πλούσια ξανθὰ μαλλιά της θαμπώνουν τοὺς κόκκους τῆς χαρυνγῆς· τὸ ἀσύγχριτο κεφάλι της σηκώνεται θεϊότερον ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο καὶ τὸ γαληνεμένο μέτωπο φανερώνει τὴν ἀκοίμητη ἐργασία τοῦ μεγάλου νοῦ· τὰ δύο γαλανὰ μάτια της πλανεύουν σὰν τ' ἄστρο τῶν Μάχων τὰ ζωηρὰ πνεύματα· τὰ μερτζανόχειλά της ἐς τὸ χαμόγελο ζευγαρώνουν τὸν ἀγλύκαντο κόπο καὶ τὴν ἀβασίλευτη δόξα τῆς σπουδῆς· ὁ λαίμαρος της χύνεται μαρμαροτράχηλος, καλοπλασμένος, πύργος ὀλάργυρος τῆς Ἀρμονίας καὶ τοῦ Ρυθμοῦ ἐς τοὺς διαμαντένιους ὤμους ποῦ στέκονται ἀλύγιστοι ἐς τὴν ἀβάσταγην ἀμάθεια τῶν λαῶν· τὰ πλατεῖα στήθη της γεμάτα ἀπ' ὅλου τοῦ κόσμου καὶ ὅλων τῶν αἰώνων τὰ συναισθημένα ὁμοιάζουν μετὰ τὸ πολυτάραχον ἄντρο τοῦ θεοῦ Αἰόλου καὶ τὰ Ἀφροδίσεια βυζῖα προβάλλουν μεστωμένα ἀπὸ τροφαντοὺς γυμούς τοῦ πνεύματος· ἡ ἀγκαλιὰ ἡ χιλιόκαλλη πεντοβολᾷ ἀπὸ δυόσμους καὶ κάμφουρα καὶ βασιλικούς καὶ ἀφροκῦδωνα γιὰ τὴν ἄφραστη γαλήνη τῆς ψυχῆς καὶ τὰ κρινὸδάχτυλα χέρια ραντίζουν τὸ ροδόσταμον καὶ τὴν κανελόρριζα καὶ τὸ μόσχο· οἱ κεκριμπαρένοι λαγόνες της καὶ ἡ ζωντανὴ ἥβη, οἱ σπαρταριστοὶ μηροὶ καὶ τὰ χρυσελεφαντένια γόνατα καὶ τὰ διαμαντένια πόδια φαίνονται ἑτοιμα νὰ κατασυντρίψουν τοὺς ἀμαθεῖς τυράννους τῆς γῆς. Ναί· θεά μου καὶ βασιλίσσα καὶ ρήγισσά μου, ἔτσι σὲ ποθῶ! . . .

«Φηλώνει ἡ Ἀγάπη μου, φηλώνει καὶ μετὰ περικύνει μετὰ τὸ ἀθάνατον φῶς της. . . Ποῦ βρίσκομαι; ἐς τὴν θολοσκεπάστη γῆ ἢ ἐς τὰ ἑξάστερα ἐς τ' ἀνοίχτα οὐράνια ποῦ δὲν ἔχει μετρηθῇ ὁ χρόνος καὶ ὁ καιρὸς. Αὐτὸ τὸ σῶμα τὸ βαρὺ, τὸ μόλυβένιο, δικό μου εἶνε; Καὶ ἂν εἶνε δικό μου, πῶς

ἔγινε τόσον ἐλαφρὸν, ἀερούφαντον; Ποῦ εἶνε τὰ κόκκαλα καὶ τὰ κρέατα; ποῦ εἶνε οἱ ἄρμοι καὶ τὰ νεῦρα, τὰ μαλλιά καὶ τὰ νύχια; "Ἐφυγαν· ποῦ ἐπῆγαν; Πῶς ἔφυγαν τόσο μακριὰ; Τὸ πνεῦμα θεοῦ ἐφύσισε ἐπάνω τους; . . .

«Καὶ τοῦτη ἡ καρδιά, δική μου εἶνε τοῦτη ἡ καρδιά; Χτυπᾷ: τίς τῆς, τίς τῆς σὰν τοῦ πουλιοῦ ποῦ πιάνεται ἐς τὸ ξόβεργο. Ἐπιάσθηκες, καρδιά μου· δόξα νῆχης! Κλινίζεσαι ἐς τὸ μυρολόγι τῆς χήρας σύρριζα· ἐς τ' ἄφρανον τὸ κλάμα τρέμεις, ἐς τοῦ ἐρωτευμένου τὸν ὕμνον παθαίνεσαι, λαχταρᾷς ἐς τοῦ πολεμιστῆ τὸ θούριο. Γεῖά σου, καρδιά μου· γεῖά σου!

«Καὶ σὺ ψυχὴ μου, πῶς ἀναλιγώνεις ἔτσι; πῶς σκορπᾷς καὶ ξεδιπλώνεσαι σὰν ἀντάρα ἐς τὸ βουνὸ ἐμπρὸς ἐς τὰ ὀλόγινα χρώματα τῆς φύσεως. Γιατί διψασμένη ἀναφυσᾷς ἐς τοῦ πουλιοῦ τὸ λάλημα ἐς τὸ γλυκῶνον κατρακύλισμα τοῦ νεροῦ; τί σοῦ λέγει ἡ μακρινὴ θάλασσα μετὰ τ' ἀφρισμένα κύματά της καὶ τί μυστήρια σοῦ κρυφομιλεῖ τὸ δάσος μετὰ τοὺς ἱσκιούς καὶ τοὺς βόγγους του;

«Καὶ σεῖς, μάτια μου, τυφλὰ μάτια μου, γιατί ὀμπρίζετε ὁλοένα; Ποιὸς ἀνοίξε τῆς βρύσας σας ποῦ ἦσαν αἰώνια σφαλισμένες σὰν μαστάρια δίχως τὸ τροφαντὸ γάλα τους; Πῶς δακρύζεται ἐς τὸ λείψανον ποῦ διαβαίνει καὶ ἐς τὸ γάμον ποῦ περνᾷ καὶ ἐς τὸ ἔμορρον ἀνδρόγυνον ποῦ γλυκοφιλεῖται μεθυσμένο ἀπὸ ἔρωτα καὶ ἀπὸ πόθον μπροστά σας; . . .

«Κ' ἐσύ, ἐγὼ μου, χαμένο καὶ ἄχαρον, πῶς διψᾷς τώρα τὴν ἀτέλειωτη ζωὴ καὶ ἀνατριχιάζεις ἐς τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου; Τόσον καιρὸ ἐξήσες· πῆς μου τί κατὰλαβες; Πάντα εὐρισκεις μισητὸν τὸν κόσμον, ἄνοστη τὴ ζωὴ καὶ τὸν τάφον μόνο ἀληθινὸν παλάτι τῆς εὐτυχίας, τῆς χαρῆς ἀτάραχον βασίλειον. Τί σὲ σφιγχοδένει τώρα μετὰ τὴν ζωὴν;

«"Ἀχ, τὸ βλέπω τὸ θαυματουργὸ φῶς! Τ' ἀμυγδαλωτὰ μάτια τῆς ἐρωταριᾶς στηλνόνται ἀκίνητα ἐπάνω μου σὰν ἀστέρια καὶ μοῦ φλογίζουν τὴ συνειδήσει· ἡ ἁρμονία κουφοδρομεῖ ἐς τὸ αἷμά μου καὶ ἡ ἐξευτελισμένη σάρκα σπαρταρᾷ σὰν ἡ ἱερεῖα τῶν Δελφῶν μέσα ἐς τοὺς ἀτμούς τῆς μαντοσύνης. Μὴ μοῦ φύγῃς, ποθητή, μὴ μ' παραιτήσῃς ποτέ. Ἐγὼ σ' ὀνειρευόμουν ἀπὸ χρόνια τώρα· αἰσθανόμουν τὴν θεῖάν σου πνοὴν σὲ καὶ τόπου καὶ σὲ κάθε χρόνον γύρισμα. Πρὶν σὲ γρίσω σ' ἐμάντευα, Ἀγάπη μου· ὁ ἱσκιος σο πλάκωνε σὰν τὴν ἱερὰ νεφέλην ποῦ ταξίδευε ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς ἔσωνε ἀπὸ τὸ κτῆς ἐρήμου. Καὶ τώρα κάθου ἀγνάντια μου σὲ βλέπω καὶ νὰ πέρνω δύναμι· λεονταριοῦ μαντοσύνη Κάλχαντος καὶ ἀκούραστα φτἀετοῦ. Ἀκούμπησε τ' ἀργυρὸν σου χέρι ἐς τὸ τωπὸ μου καὶ σῆκωσε τὴν καταχνιά ποῦ καὶ

ἵς τὰ μάτια μου καὶ δεῖξέ μου, ὅπως ἡ Ἀφροδίτη ἵς τὸν Αἰνεία τὰ θεῖα ἔργα, δεῖξέ μου πιστὰ καὶ καθαρὰ καὶ μεγάλα τὴν πλατεῖα γῆ μὲ τὰ ἔχει τῆς ὅλα, πῶς πολεμοῦν καὶ πῶς μάχονται μέσ' ἵς τὸ σκοτεινὸ μυστήριον τῆς ζωῆς.

«Ἰερὴ Τέχνη, εἶσαι τὸ μόνο θηλυκὸ ποῦ ἀναψε ἵς τὰ στήθη μου ἄσδυστη φλόγα πόθου καὶ πάθους. Εἶσαι ἡ μοναχὴ γυναῖκα ποῦ δὲν ντρέπεται νὰ τῆς τρανολαλήσω τὸν ἔρωτά μου. Γιὰ σένα, γιὰ μία σου ματιὰ, ναί, γιὰ ἓνα σου χαμόγελο ὅλα τὰ δίνω, σῶμα καὶ ψυχὴ καὶ καρδιά καὶ μυαλὸ καὶ νεῖδα' ὅλα τὰ παραιτῶ, κάθε εὐτυχία καὶ κάθε ἡδονὴ καὶ περηφάνεια καὶ καλοπέρασι, ὅλα τ' ἀπαρνούμαι καὶ συγκνέειν καὶ φιλία καὶ ἀδερφοσύνη καὶ καθήκοντα γιὰ σένα, ναί, γιὰ μία σου ματιὰ, γιὰ ἓνα σου χαμόγελο... Τέχνη μου οὐρανοκατέβατη, εἶσαι τὸ μόνο θηλυκὸ ποῦ ἀγάπησα! . . .»

Εἶνε δύο μῆνες τόρα ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ ἔλαβα αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ Πέτρου Πάλλα, τοῦ φίλου μου. Ποτὲ δὲν δίνω προσοχὴ ἵς τὰ μωρολογήματα τοῦ ἀγαπητοῦ μου καὶ συχνὰ τὰ βίγγω μισοδιαβασμένα, ἀν' ὅχι ἐντελῶς ἀδιάβαστα, σὲ μία ἄκρη τοῦ συρταριοῦ. Φαίνεται ὅμως ὅτι αὐτὸ μῶκαμε κάποια ἐντύπωση — τὴν ἐντύπωση ποῦ τοῦπρεπε βέβαια — γιατί' προχτές ποῦ βρέθηκε πάλι μπροστά μου, εἶδα πῶς ἀπο κάτω εἶχα γράψει μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια:

— Ἀρρώστια ποῦ τὴν ἔχεις, ἄμοιρε! . . .

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἀθηναϊκὴ Ἠχώ

Ἀνεπιστήμως καὶ ἀθροῦδως, — ὅπως γίνονται αἱ περισσότεραι καλαὶ πράξεις, — κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου. Μόλις ἡ ὁδὸς Ἀγίου Κωνσταντίνου, ἐρ' ἦς ἀνεγείρεται, ἀντελήφθη τῆς τελετῆς. Τὸν Βασιλέα, τὸν συλλαβόντα τὴν ἰδέαν νὰ χρησιμοποιήσῃ οὕτως ὡφελίμως προσφοράς διαφόρων ὁμογενῶν, ἀντεπροσώπευσεν ὁ ἐπιμελητὴς τῶν Ἀνακτόρων. Ἀπλοῦς ἱερεὺς, ὁ ἐφημέριος τοῦ γειτονικοῦ ναοῦ, ἐτέλεσε τὸν ἀγισμὸν. Μετὰ τοῦτο λίθος τετράγωνος ἐκ πεντελικοῦ μαρμάρου κατετέθη πρῶτος, φέρων τὴν συνήθη μνημόσυνον ἐπιγραφὴν καὶ ἐπὶ τοῦ θεμελίου ἤρχισαν ἀμέσως νὰ οἰκοδομῶσιν οἱ ἐργάται . . .

Αὐτὸ ἦτο ὅλον. Καὶ ὅμως πόσῃ δὲν ἐπροξένει εὐφροσύνην καὶ πόσας δὲν ἐνέπνεεν ἐλπίδας ἡ μικρὰ, ἡ σεμνὴ πρωϊνὴ συνάθροισις, ἡ σταματωσὰ ἐκπλήκτους τοὺς διαδῆτας! Μετ' ὀλίγον ἐπὶ τοῦ χώρου ἐκείνου τοῦ ἀνεσκαμμένου θάνεγερθῆ περικαλλές, πλουσίον οἰκοδόμημα. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο δὲν θὰ εἶνε μόνον κόσμος τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ θὰ ἔχῃ τὸν πολλῶ ὑψηλότερον καὶ εὐγενέστερον προσορισμὸν νὰ στεγάσῃ τὴν ἐθνικὴν σκηνήν, ἥτις πρόκειται νὰ συγκροτηθῇ ἐκ τῶν ἐνόντων, ἐκ τῶν ἀτάκτων καὶ διεσκορπισμένων στοιχείων, νὰ

καλλιεργηθῇ δὲ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν καὶ ἰσχυρὰν προστασίαν, τῆς ὁποίας τὴσιν ἔχει ἀνάγκη ἡ δειλὴ καὶ μετριόφρων Τέχνη. Θὰ γένην τέλος πάντων Ἐθνικὸν Θεῖατρον ἄξιον τοῦ ὀνόματος καὶ θὰ πληρωθῇ μία τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν, ὅχι βεβαίως ἡ τελευταία.

Ἡ τελετὴ τὴν ὁποίαν χαίρετίζομεν σήμερον μετὰ χαρᾶς, ἀλλ' ἡ ὁποία παρήλθεν ἀδιάφορος ἴσως διὰ τοὺς περισσότερους, μᾶς κάμνει νὰ αναπλάσωμεν ἄλλην μέλλουσάν, πολλῶ ἐπισημοτέραν καὶ θορυβωδέστεραν, ἡ ὁποία θὰ ἡλεκτρίσῃ τὸ κοινὸν ἐνδιαφέρον — τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐπὶ τῶσων ἐλπίδων θεμελιωθέντος οἰκοδομήματος, τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου.

Ἄ, πόσον διαφαίνεται λαμπρὰ καὶ φωταυγὴς ἡ ἐσπερά ἐκείνη ἐν τῷ ζῶφ τοῦ ἀγνώστου μέλλοντος! . . . Ἰδέτε. Εἰς τὴν τέως ἔρημον κατὰ τὴν νύκτα καὶ σιγῇ τὴν ὁδὸν κίνησις ἐπικρατεῖ ἀσυνήθης. Ἡ ἀπόκέντρος συνοικία ἔγινε κεντρικὴ. Ὁ κόσμος ὅλος συρρέει πρὸς τὸ θέατρον, σημασιοτόλιστον καὶ καταφοτιστον. Πληθὺς ἀμαξῶν διασχίζουσι τὸ πληθὺς καὶ ἀφίνουσι πρὸ τοῦ περιστευλίου τὸ ἀνθρώπινον αὐτῶν φορτίον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γυναικεῖον, κεκαλυμμένον διὰ τριχάπτων. Ὅλοι συνωθοῦνται πρὸς τὴν πύλιν μετὰ σπουδῆς ἐνθουσιώδους. Ἡδὴ ἡ αἴθουσα πληροῦται. Τὸ ἡλεκτρικὸν φῶς τὴν καταυγάζει ὡς ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἀναδεικνύονται πανταχοῦ οἱ χρυσοὶ κόσμοι ἐπὶ τοῦ ἐρυθροῦ αὐτῶν βάθους. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερον λάμπουσιν ἀπὸ τῶν θεωρεῖων αἱ ζῶσαι καλλωναί, ὠλέναι καὶ τράχηλοι μαρμάρειοι, κόμαι χρυσαὶ καὶ ὀφθαλμοὶ ἀστραπηδίοι. Οἱ φρακοφόροι κομψευόμενοι χαριτολογοῦσι καὶ συναντῶνται τὰ ἐξεταστικὰ διόπτρα ἐρ' ὅσον ἡ αὐλαία μένει κλειστή. Οὐδέποτε ἑλληνικὸν θέατρον ἐξένισε τόσῳ πυκνὸν καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον. Αἶφνης συγκίνησις διατρέχει τὸν κόσμον ἐκείνον ὡς ἀπὸ ἡλεκτρισμοῦ καὶ ἡ εἰδησις διαδίδεται ἀστραπηδόν: ὁ Βασιλεὺς, ὁ Βασιλεὺς! . . . Μετ' ὀλίγον τὸ βασιλικὸν θεωρεῖον πληροῦται. Ὁ κόσμος ἀποκαλύπτεται καὶ ἀνεγείρεται μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ὑψηλὸν προστάτην τοῦ Θεάτρου, πρὸς ὃν ἀνήκει ὅλη ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἱκανοποίησις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου. Ἡ ὀρχήστρα ἀνακρούει τὸν ἐθνικὸν ὕμνον καὶ ἡ αὐλαία ὑψοῦται. Οἶκ σιγμὴ! . . . Ἡ ἐθνικὴ σκηνή, ἄξιοπρεπής, πλουσία καὶ ἐπιβάλλουσα, ἀποκαλύπτεται. Ἐλληνες ἡθοιοὶ ἀρχονται τῆς διδασκαλίας ἔργου πρωτοτύπου ἑλληνικοῦ. Ἡ παράστασις βαίνει ἐν μέσῳ χειροκροτημάτων ἐνθουσιωδῶν, ἀληθῶν δακρύων καὶ φρικιάσεων καλλιτεχνικῆς ἀπολαύσεως. Καὶ μετὰ τὸ τέλος, τὸ κατὰ τὴν γενικὴν κρίσιν ταχὺ, ὁ κόσμος ἐκχύνεται πρὸς τὰς ἐξόδους μὲ τὴν καρδίαν ἐμπλεῖσαν χαρᾶς, μὲ τὴν συναισθησιν ὅτι κατὰ ἐξοδὸν εἶδε, ὅτι κατὰ μέγα συνετελέσθη.

★

Οὕτω πανηγυρικὴν καὶ εὐδαίμοναν φαντάζομαι τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου! ἀλλ' ὅχι διὰ τοῦτο καὶ τελείαν. Δὲν θὰ εἶνε δυνατόν μέχρι τῆς ἐνάρξεως νὰ διαμορφωθῶσιν ἄψογοι οἱ ἡθοιοὶ, οὔτε νὰ γραφῇ τέλειον σκηρικὸν ἔργον. Αὐτὰ δὲν γίνονται ἀποτόμως ἐπιτυγχάνονται μόνον μὲ τὸν χρόνον. Ὅτι ἐξ ἀρχῆς θὰ ἐμποιῇ ἐντύπωσιν θὰ εἶνε ἡ τάξις, ἡ μέθοδος, ἡ εὐσυνειδησία τῆς νέας ἐργασίας.